

ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 336.71

О. М. Гуцалюк, канд. екон. наук

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя, Україна

Система фінансового забезпечення технологій управління діяльністю комерційного банку

Проаналізовано поняття «фінансове забезпечення» та надано варіації авторських визначень дефініції. На основі дослідження головних елементів сформовано систему фінансового забезпечення впровадження технологій управління в діяльності банку. Особлива увага приділена методам фінансового забезпечення з виокремленням переваг та недоліків задля визначення доцільності їх використання банківськими установами.

фінансове забезпечення, система, технології управління, самофінансування, венчурне фінансування, фінансування борговими цінними паперами

А. Н. Гуцалюк, канд. екон. наук

Классический приватный университет, г. Запорожье, Украина

Система финансового обеспечения технологий управления деятельностью коммерческого банка

Проанализировано понятие «финансовое обеспечение» и предоставлено вариации авторских определений дефиниции. На основе исследования главных элементов сформирована система финансового обеспечения внедрения технологий управления в деятельности банка. Особое внимание уделено методам финансового обеспечения с выделением преимуществ и недостатков для определения целесообразности их использования банковскими учреждениями.

финансовое обеспечение, система, технологии управления, самофинансирование, венчурное финансирование, финансирование долговыми ценными бумагами

Постановка проблеми. Наше сьогоднішнє стає справжнім випробуванням для України, яку одночасно охоплюють політична та фінансово-економічна кризи. Саме вони стали руйнівними факторами для стабільності незалежної та демократичної держави. Банківська система також, під впливом криз, стикнулась з багатьма викликами, які обумовили переформатування напрямів її розвитку. Однією з ключових умов успішного функціонування банківської системи являється використання установами банків сучасних технологій управління своєю діяльністю. Впровадження таких технологій управління, які б забезпечували ефективність діяльності комерційного банку і вимоги клієнтів у якісних банківських послугах, вимагає значного обсягу коштів, які й так у векторі останніх подій є досить обмеженими у банківських установах. З огляду на це, особливої актуальності набуває необхідність формування системи фінансового забезпечення технологій управління банківською діяльністю, на основі якої б забезпечувалась повнота, своєчасність і безперервність управлінських процесів, спрямованих як на підвищення результативності діяльності окремого комерційного банку, так і на забезпечення сталого розвитку банківської системи загалом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомий внесок в дослідження проблематики управлінських технологій та фінансового забезпечення здійснили провідні вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: М.М. Забаштанський [1], К.О. Ільїна [2], О.В. Лебідь [3], В.М. Опарін [4], Л.М. Павлова [5], В.Л. Пластун, А.М. Радіонова [7], І.М. Чмутова та деякі інші. Проте комплекс питань, присвячених саме фінансовому забезпеченню технологій управління діяльністю банку не знаходить достатнього висвітлення.

© О. М. Гуцалюк, 2015

Постановка завдання. Метою статті є формування системи фінансового забезпечення технологій управління діяльністю комерційного банку з урахуванням сучасних особливостей економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Євроінтеграційні процеси, які відбуваються в Україні, вимагають від банківських установ нового та якісного рівня функціонування з метою забезпечення їх конкурентоспроможності і досягнення позитивного економічного ефекту. Вихід установ банків на якісно новий рівень обслуговування неможливий без впровадження ними сучасних технологій управління діяльністю, що супроводжується використанням значних обсягів фінансових ресурсів, які в умовах розвитку сьогодення носять обмежений характер для банків.

Формуванню системи фінансового забезпечення технологій управління діяльністю комерційного банку має передувати дослідження сутності дефініцій «фінансове забезпечення» та «система».

Результати узагальнення визначень дефініції «фінансове забезпечення» наведено в табл. 1.

Таблиця 1 – Узагальнення визначень дефініції «фінансове забезпечення»

№ з/п	Трактування визначень	Автор
1.	Під фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку розуміють формування ресурсної бази інноваційної діяльності.	Ільїна К.О. [2, с. 6]
2.	Під політикою фінансового забезпечення підприємств слід розуміти особливу діяльність щодо визначення сукупності форм, методів, інструментів, способів організації фінансових відносин з формування та розподілу фінансових ресурсів, оцінки її впливу на фінансовий стан і реалізації обраної фінансової стратегії розвитку підприємства.	Забаштанський М.М. [1, с. 69]
3.	Фінансове забезпечення – це формування цільових грошових фондів у достатньому розмірі та їх ефективне використання. Автори виділяють п'ять елементів фінансового забезпечення суб'єктів господарювання, а саме: самофінансування (відшкодування витрат на основну діяльність та їх розвиток за рахунок власних джерел); кредитування; бюджетне фінансування; оренда; інвестування.	Юрій С.І. [6]
4.	Фінансове забезпечення «реалізується на основі відповідної системи фінансування, яке може здійснюватись через самофінансування, кредитування та зовнішнє фінансування» (надання суб'єктам на безповоротній і безоплатній основі).	Опарін В.М. [4]
5.	Під фінансовим забезпеченням розуміється покриття витрат за рахунок фінансових ресурсів, що акумулюються суб'єктами господарювання і державою. Формами фінансового забезпечення автор виділяє самофінансування, кредитування й державне фінансування, а інструментами механізму фінансового забезпечення – склад і структуру його джерел.	Родіонова В.М. [7, с. 35]
6.	Фінансове забезпечення підприємства – це управління капіталом, діяльність із його залучення, розміщення та використання. Фінансове забезпечення розглядається з точки зору реалізації принципів самокупності та самофінансування.	Павлова Л.М. [5, с. 110]

Джерело: складено автором.

Узагальнюючі всі вищенаведені визначення, під фінансовим забезпеченням пропонується вважати сукупність економічних відносин, пов'язаних із залученням та використанням фінансових ресурсів для реалізації визначених цілей. В нашому дослідженні такою ціллю є впровадження технологій управління діяльністю комерційного банку.

Під системою розуміють сукупність об'єктів, які з огляду на наявність взаємопов'язаних зв'язків розглядаються як єдине ціле, що створене для цілеспрямованої діяльності.

До об'єктів, які формують систему фінансового забезпечення, відносять завдання, принципи, функції, послідовність та методи.

В загальному вигляді система фінансового забезпечення технологій управління діяльністю комерційного банку може мати наступний вигляд (рис. 1):

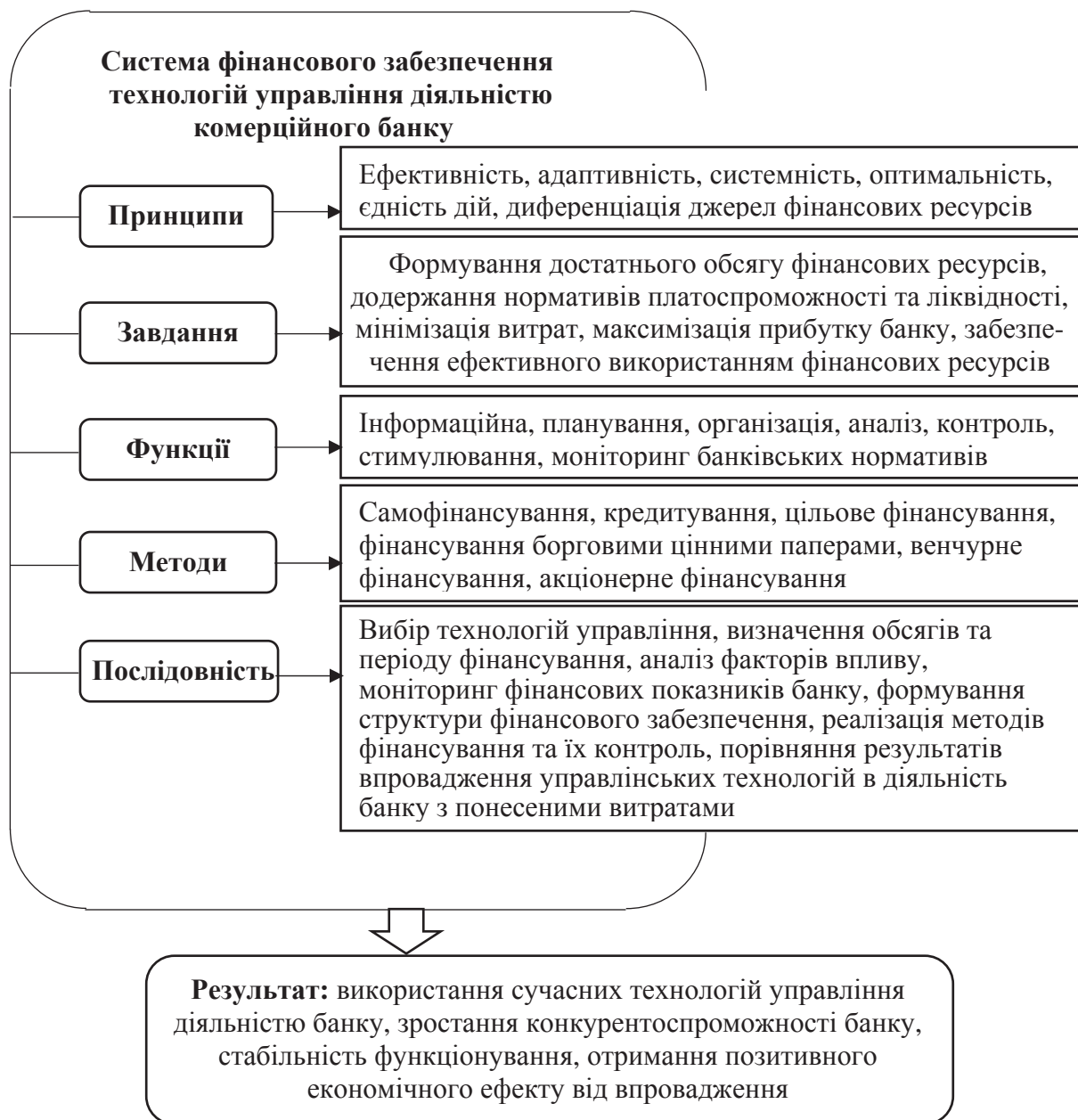

Рисунок 1 – Система фінансового забезпечення технологій управління діяльністю комерційного банку

Джерело: розроблено автором.

Основними принципами, на основі яких має бути сформована система фінансового забезпечення технологій управління діяльністю банку, є:

- ефективність, тобто фінансові ресурси мають використовуватись таким чином, щоб досягти максимального ефекту за мінімальних витрат, що є актуальним нині в умовах обмеженості фінансових ресурсів банків;

- адаптивність, тобто сформована система має бути достатньо гнучкою, аби в сьогоденних нестабільних умовах розвитку трансформуватись відповідно до змін фінансового середовища та нових потреб розвитку банку;

- системність означає, що формування та розподіл фінансових ресурсів має здійснюватись з урахуванням всіх цілей та завдань, які відображені в плані стратегічного розвитку банку;

- оптимальність означає, що формування системи фінансового забезпечення повинно здійснюватись на основі використання сучасних методів аналізу, планування, контролю, багатоваріантних розрахунків;

- єдність дій, тобто у формуванні системи фінансового забезпечення повинні бути задіяні всі департаменти та відділи банку;

- диференціація джерел фінансових ресурсів, тобто з метою впливу на рівень ризику та вартість банк має залучати фінансові ресурси з різних джерел.

Завдання системи фінансового забезпечення технологій управління діяльністю банку реалізуються через здійснення наступних функцій:

1) інформаційна – передбачає формування повної бази даних стосовно необхідності та доцільності залучення фінансових ресурсів; спектр новітніх технологій, які можуть бути впроваджені у діяльність банку; обсягів та вартості фінансування; відповідальних осіб; ризиків та переваг впровадження технологій управління; прогностичний ефект від впровадження тощо;

2) планування – передбачає розробку планів та бюджетів, на основі яких буде здійснюватись фінансове забезпечення впровадження технологій управління;

3) організація – передбачає таку структуру роботи в банку, відповідно до якої кожен учасник буде мати свої чітко визначені функціональні права та обов'язки в системі фінансового забезпечення;

4) аналіз – передбачає здійснення аналізу поточних, проміжних та кінцевих результатів використання фінансових ресурсів та впровадження технологій управління в діяльність з оцінкою їх економічного ефекту;

5) контроль – передбачає контроль за дотриманням затверджених планів і бюджетів фінансування управлінських технологій з метою виявлення відхилень та оперативного реагування;

6) стимулювання – передбачає створення системи заохочень та санкцій для функціональних виконавців за виконання чи невиконання запланованих заходів;

7) моніторинг банківських нормативів – передбачає діяльність, пов'язану з контролем значень банківських нормативів в ході реалізації фінансування впровадження технологій управління з метою їх додержання в законодавчо встановлених рамках.

Серед методів, які використовуються для фінансування технологій управління діяльністю банку, виокремлюють: самофінансування, кредитування, цільове фінансування, фінансування борговими цінними паперами, венчурне фінансування, акціонерне фінансування. Для кожного методу фінансування характерні свої особливості. Так, найбільш розповсюдженим є фінансування за рахунок власних коштів, оскільки не потребує таких довгих процедур як залучення коштів, забезпечує підвищення фінансової стійкості за рахунок додатково сформованого з прибутку

власного капіталу та високу норму прибутку інвестованого капіталу через відсутність необхідності сплачувати позиковий відсоток в будь-яких його формах. Проте фінансування за рахунок власних коштів здійснюється, як правило, для впровадження недорогих технологій управління.

Кредитування, як метод фінансування технологій управління діяльністю банку, відзначається певними позитивними та негативними сторонами. До позитивних відносяться високий обсяг можливого залучення та значний зовнішній контроль за ефективністю використання залучених коштів. До негативних слід віднести тривалість залучення і оформлення та підвищення ризиків банку, внаслідок збільшення фінансового навантаження в частині необхідності невчасного погашення отриманих позик і витрачання частини прибутку на сплату позикового відсотка. Але з огляду на високу вартість впровадження технологій управління, все більше банківських установ вдається до використання цього методу.

Цільове фінансування, як метод фінансування технологій управління діяльністю банку, може бути використаний лише банками державної форми власності, оскільки передбачає виділення державою бюджетних коштів на безповоротній і безоплатній основі.

Такий метод фінансового забезпечення, як фінансування борговими цінними паперами, досить широко використовується іноземними банківськими установами. Використання в Україні такого методу ускладнюється волатильністю та невизначеністю національного ринку боргових цінних паперів. Також слід відмітити, що банківські установи за допомогою цього методу мають змогу залучити кошти за більш низькими відсотковими ставками, ніж при кредитуванні.

Досить активно використовується іноземними банками й такий метод фінансового забезпечення, як венчурне фінансування. Венчурне фінансування здійснюється у двох основних формах – шляхом придбання акцій нових фірм або шляхом надання кредиту, звичайно, з правом конверсії в акції. Венчурний капітал виступає як джерело інвестицій у сфері з підвищеним ступенем ризику та надається на тривалий строк без гарантії або забезпечення. За допомогою венчурного фінансування може бути профінансовано впровадження масштабних високозатратних технологій управління, які комерційні банки досить часто самотужки профінансувати не в змозі.

Недоліками венчурного фінансування є високий рівень ризику у зв'язку з невизначеністю повернення вкладених коштів та тривалий термін віддачі вкладених коштів. Перевагами венчурного фінансування є можливості додаткового розвитку банку з огляду на зацікавленість інвестора у зростанні банку, задля чого він реалізує свій досвід в управлінні та фінансовій сфері. Також інвестор отримує право на дохід від володіння акціями банку та розподіляє ризики з іншими власниками (акціонерами) банківської установи, що сприяє підвищенню зацікавленості до такого методу фінансування. Але для активізації формування венчурного капіталу в Україні необхідним є створення відповідного законодавчого забезпечення.

Ще одним методом фінансового забезпечення технологій управління, який набув свого поширення за кордоном, є акціонерне фінансування. Проте перепонами його активного застосування в Україні, як і для фінансування борговими цінними паперами, є волатильність українського фондового ринку. Також ускладнити його використання може небажання зміни розміру часток у капіталі окремими акціонерами, до якого призводить додаткова емісія акцій. Хоча за допомогою цього методу можна залучити значні обсяги фінансових ресурсів, які будуть використані на впровадження технологій управління.

Запропонована система фінансового забезпечення технологій управління діяльністю має чітко визначений елементний склад та структуру.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи вищенаведене, слід відмітити, що на основі дослідження точок зору науковців на тлумачення поняття «фінансове забезпечення», було надане його безпосереднє визначення автором як сукупності економічних відносин, пов'язаних із залученням та використанням фінансових ресурсів для реалізації визначених цілей. В проведеному дослідженні такою ціллю є впровадження технологій управління діяльністю комерційного банку.

Під системою розуміють сукупність об'єктів, які з огляду на наявність взаємопов'язаних зв'язків розглядаються як єдине ціле, що створене для цілеспрямованої діяльності. До об'єктів, які формують систему фінансового забезпечення, відносять завдання, принципи, функції, послідовність та методи.

Для формування ефективної системи фінансового забезпечення технологій управління діяльністю комерційного банку з урахуванням сучасних особливостей економічного розвитку необхідно враховувати такі складові елементи, як принципи, завдання, функції, методи, послідовність та результат. Проте, подальших досліджень потребує визначення параметричних характеристик функціонування системи фінансового забезпечення впровадження управлінських технологій відповідно до сучасних вимог розвитку банківської системи країни.

Список літератури

1. Забаштанський М. М. Роль фінансового забезпечення в функціонуванні підприємств комунального господарства / М. М. Забаштанський // Підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів в умовах трансформаційних змін в економіці України : збірник матеріалів круглого столу за ред. Л. О. Коваленко. – Чернігів : РВК «Деснянська правда», 2006. – С. 68–74.
2. Ільїна К. О. Формування системи фінансового забезпечення інноваційного розвитку у відкритій економіці України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 / К. О. Ільїна, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2011. – 20 с.
3. Лебідь О. В. Сутність, методи та структура фінансового забезпечення впровадження технологій управління у діяльність банку / О. В. Лебідь, В. М. Григоренко // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Економічні науки : наук. зб. – Чернігів : ЧДТУ, 2013. – №. 4 (70). – С. 371–378.
4. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посіб. / В. М. Опарін – 2-ге вид., доп. і перероб. – Київ : КНЕУ, 2002. – 240 с.
5. Павлова Л. Н. Финансовый менеджмент : учебник для вузов / Л. Н. Павлова – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 269 с.
6. Фінанси: вишкіл студії : навч. посіб. за ред. Юрія С. І. / С. І. Юрій. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 357 с.
7. Финансы : учебное пособие под ред. Родионовой В. М. / В. М. Родионова, В. Я. Вавилов, Л. И. Гончаренко и др. – Москва : Финансы и статистика, 2008. – 432 с.

References

1. Zabashtanskyi, M.M. (2006). Rol finansovoho zabezpechennia v funktsionuvanni pidpriemstv komunalnoho hospodarstva [The role of financial security in the operation of public utilities]. *Pidvyshchennia efektyvnosti formuvannia ta vykorystannia finansovykh resursiv v umovakh transformatsiinykh zmin v ekonomitsi Ukrainy – Improving the efficiency of formation and use of financial resources in the conditions of transformational changes in the economy of Ukraine, the collection of materials of the round table.* (pp. 68–74). Chernihiv: RVK «Desnianska Pravda» [in Ukrainian].
2. Ilyina, K.O. (2011). Formuvannia systemy finansovoho zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku u vidkrytii ekonomitsi Ukrainy [The formation of the system of the financial providing of innovative development in an open economy of Ukraine]. *Extended abstract of candidate's thesis.* Lviv [in Ukrainian].
3. Lebid, O.V. & Hryhorenko, V.M. (2013). Sutnist, metody ta struktura finansovoho zabezpechennia vprovadzhenia tekhnolohii upravlinnia u diialnist banku [The nature, methods and structure of financial

- support for the implementation of management technologies in the activities of the Bank]. *Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of the Chernihiv state technological University. Economic science*, 4 (70), 371–378 [in Ukrainian].
4. Oparin, V.M. (2002). *Finansy (Zahalna teoriia) [Finance (General theory)]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
  5. Pavlova, L.N. (2003). *Finansovij menedzhment [Financial management]*. Moskva: JuNITI-DANA [in Russian].
  6. Yurii, S.I. (2002). *Finansy: vyshkil studii [Finance: training Studio]*. Ternopil: Kart-blansh [in Ukrainian].
  7. Rodionova, V.M., Vavilov, V.Ja. & Goncharenko, L.I. (2008). *Finansy [Finance]*. Moskva: Finansy i statistika [in Russian].

Oleksiy Gutsalyuk, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Classic private university, Zaporozhye, Ukraine

The System of Financial Support of Management Technology in Commercial Banks

The concept of «financial security» was analyzed and copyright variations of definitions have been provided by the author. The system of financial support for technology implementation management in the bank's activities was formed based on the study of the main elements of the system. Special attention was paid to the methods of financial support with the allocation of advantages and disadvantages to determine the feasibility of their using in banks. The aim of the article is formation the system of financial security of management technologies of a commercial bank in view of modern features of economic development.

The first step is to create the system of financial security of management technologies in banking activities, which will provide the completeness, timeliness and continuity of management processes that ensure the efficiency of individual commercial bank and sustainable development of the banking system as a whole.

We propose to define the financial support as a set of economic relations that relating to the involvement and use of financial resources for the implementation of defined goals. In our study, this goal is the introduction of technology management of the commercial bank. In our study, this goal is the introduction of management technologies of a commercial bank.

The system of financial security of management technologies, which has a clear structure and elemental composition. In such a system we should take into account such components as the principles, objectives, functions, methods, consistency and result.

financial support, system of management technologies, self-financing, venture capital financing, financing by debt securities

Одержано 30.04.15

УДК 631:336.22

О.А. Магопечь, доц., канд. екон. наук

А.В. Босенко, асп.

Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна

Генезис системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників в Україні

В статті висвітлено особливості розвитку системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників в ретроспективі на основі аналізу положень податкового законодавства. Досліджено ефективність дії спеціальної системи оподаткування на стимулювання розвитку сільськогосподарських товаровиробників. Визначено позитивні і негативні наслідки податкових реформ та окреслено напрями корегування умов оподаткування сільськогосподарських товаровиробників у перспективі

податки, система оподаткування, сільськогосподарські товаровиробники, фіксований сільськогосподарський податок, єдиний податок

© О.А. Магопечь, А.В. Босенко, 2015